

Kúria végzése

Az ügy száma: Bfv.III.1.529/2023/14.

A határozat szintje: felülvizsgálat

A tanács tagjai: Molnár Ferencné dr., a tanács elnöke
Dr. Hornyák Szabolcs János, előadó bíró
Dr. Bartkó Levente, bíró
Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla, bíró
Dr. Varga Eszter, bíró

Az eljárás helye: Budapest

Az eljárás formája: tanácsülés

Az ülés napja: 2024. november 12.

Az ügy tárgya: rablás büntette

Terhelt(ek): I. rendű

Első fok: Pesti Központi Kerületi Bíróság, 3.B.20.268/2021/89., ítélet,
tárgyalás, 2023. március 21.

Másodfok: Fővárosi Törvényszék, 27.Bf.8670/2023/9., végzés,
nyilvános ülés, 2023. szeptember 12.

Az indítvány előterjesztője: az I. rendű terhelt védője

Az indítvány iránya: az I. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a rablás büntette miatt az I. rendű terhelt és társa ellen folyamatban volt büntetőügyben az I. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a

Pesti Központi Kerületi Bíróság 3.B.20.268/2021/89. számú ítéletét és a Fővárosi Törvényszék 27.Bf.8670/2023/9. számú végzését az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A Kúria végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

[1] A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2023. március 21. napján meghozott 3.B.20.268/2021/89. számú ítéletével az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki rablás büntetében [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont]. Ezért őt mint különös visszaesőt 6 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 7 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy legkorábban a szabadságvesztés büntetés háromnegyed részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Rendelkezett továbbá az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről és a bűnügyi költségről.

[2] Kétirányú fellebbezések alapján eljárva a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2023. szeptember 12. napján jogerős 27.Bf.8670/2023/9. számú végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta azzal, hogy az elsőfokú ítéletben feltüntette a bűnsegédi elkövetési alakzatot.

[3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege a következő:

Az I. számú tanú sértett 2020. május 21. napján 10 óra 30 perc körüli időben indult el gyalogosan az otthonából gyermekével, illetve nagytestű kutyájával abból a célból, hogy kétéves gyermekét a babakocsiban elaltassa. A séta vége felé, 11 óra körüli – pontosan meg nem határozható időben – a sértett a város1, utca1 és az utca2 kereszteződéshez közeledett a járdán, az óvoda kerítése mellett sétálva.

Ugyanebben az időben a más ügyben bűnügyi felügyelet alatt álló, lábán nyomon követő eszközt viselő I. rendű terhelt egy férfi társával az I. rendű terhelt által vezetett személygépkocsival az utca2be hajtott abból a célból, hogy a társa ezen a környéken egy járókelő nyakából jogtalan eltulajdonítás céljából aranyékszert szakítson ki. Az I. rendű terhelt az utca2be 10:49:27 órakor érkezett meg, majd társával együtt gépkocsival a környékbéli utcákat pásztázta. Ekkor figyeltek fel társával a babakocsit toló I. számú tanú sértettre, aki a nyakában aranyláncot viselt.

Az I. rendű terhelt társa 10 óra 55 perc körül, pontosabban meg nem határozható időben kiszállt a gépkocsiból az utca1 és az utca2 kereszteződésének környékén, közelebbről nem meghatározható helyen, az I. rendű terhelt pedig az utca2környéki kisebb utcákon autózott tovább, társával a kapcsolatot telefonon tartotta.

Az I. rendű terhelt társa – aki az arcán fekete maszkot, fején pedig napellenzőjével az arca felé fordított baseballsapkát viselt – a sértett nyakláncának megszerzése érdekében az utca1 és

az utca2 kereszteződésénél, az óvoda sarkánál az I. számú tanú sértettel szemben haladt. Az I. rendű terhelt pedig az utca1 és az utca2 közelében lévő utca3-út1 (szervíz út) kereszteződéséhez hajtott, ahol 11:04:20-tól 11:06:00-ig a társára várakozott.

Amikor az I. számú tanú sértett az I. rendű terhelt társát észlelte, a viselkedéséből azt gondolta, hogy a férfi fél a nagytestű kutyájától, ezért az utca1 és az utca2 kereszteződése előtt, az óvoda kerítésénél félrehúzódott előle a járdán.

Ekkor – 11 óra körüli, pontosabban meg nem határozható időben – az I. rendű terhelt társa az I. számú tanú sértett nyakában lévő 11,45 gramm tömegű, 44,5 cm hosszúságú, 225.565 forint értékű aranynyakláncát megragadta, majd azt egy erőteljes mozdulattal megrántotta. A nyaklánc elvételéhez alkalmazott erőszakos mozdulat olyan erejű volt, hogy annak következtében a nyaklánc – amely nem szakadt el azonnal – a sértett nyakára feszült, a sértett pedig a nyaklánc megrántása következtében egyensúlyát veszítve ráesett a babakocsira, amely felborult. Az I. rendű terhelt társa a nyakláncot nem engedte el, így a nyaklánc a sértett elesése közben szakadt el, és maradt az I. rendű terhelt társa kezében. A sértett gyermeke a babakocsi felborulása folytán a fejét beverte a babakocsi fém oldalmerevítőjébe.

Az I. rendű terhelt társa az ily módon megszerzett nyaklánccal futva menekülni kezdett, azonban mivel a sértett segélykiáltására egy, az utcában tartózkodó férfi üldözőbe vette, az elvett nyakláncot eldobta.

Menekülés közben az I. rendű terhelt társa telefonon továbbra is tartotta a kapcsolatot az I. rendű terhelttel, aki időközben a gépkocsijával elindult, és az út1-re (főút) kanyarodott jobbra kis ívben, az út2 (belváros) irányába. Majd az út1-en az első kereszteződésnél (utca4) 11:06:30 órakor visszafordult és az utca5 irányába haladt, ahova jobbra kis ívben be is fordult. Ezzel a mozgásával az I. rendű terhelt ismét a utca3-út1 (szervízút) kereszteződéséhez közeledett, ahol korábban társát várta. Az utca5ben – lényegében a utca3-út1 (szervízút) kereszteződésével majdnem szemben, az út1 túloldalán – az I. rendű terhelt 11:08:10 és 11:09:55 közötti időben várakozott, és ekkor vette fel társát a gépkocsiba, majd az utca6ba fordult, és azon haladva tért rá a út3ra, ahonnan a 2. vádpontban szereplő bűncselekmény elkövetési helyének közvetlen környékére hajtott.

Az I. rendű terhelt társának cselekménye következtében az I. számú tanú sértett a nyak bőrének hámkarcolás, illetve a kézfej bőrének hámozódás sérülését, gyermeke pedig a hajas fejbőr hámsérülését szenvedte el. Az elszenvedett sérülések gyógytartama a 8 napot nem haladta meg.

II.

[4] A bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen az I. rendű terhelt védője terjesztett elő felülvizsgálati indítványt – a Be. 649. § (2) bekezdés c) pontjára és a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjára alapítottnak – elsődlegesen a megtámadott határozatok hatályon kívül helyezése és az eljárás megszüntetése, másodlagosan pedig eltérő minősítés érdekében.

[5] Álláspontja szerint az eljáró bíróság a vádelv megsértésével hozta meg a határozatát. A vádirat szerint ugyanis az I. rendű terhelt az 1. vádpontban rögzített cselekményt önálló tettesként követte el, a cselekményéhez bűnsegédi magatartás nem kapcsolódott.

[6] Bár az elsőfokú bíróság a cselekménnyel meg nem vádolt társ (I. rendű terhelt társa) bűnösségét ezen cselekmény kapcsán formálisan nem állapította meg, és a tényállásban is

csupán az I. rendű terhelt társaként hivatkozott rá, az indokolásban már konkrétan nevesítette őt, így egyértelműen és kétséget kizáróan megállapítást tett a büntetőjogi felelősségére. Ez pedig azt jelenti, hogy az I. rendű terhelt társa büntetőjogi felelősségének megállapítására a vádon túlterjeszkedéssel került sor.

[7] Mivel az I. rendű terhelt társa büntetőjogi felelősségét sem részesként, sem tettesként nem lehetett volna megállapítani, a meg nem állapítható tettesi magatartáshoz részesi tevékenység sem kapcsolódhatott. A vádon túlterjeszkedve, vád hiányában megállapított büntetőjogi felelősséghez bűnsegédi magatartás nem kapcsolható.

[8] Az I. rendű terhelt terhére rótt bűncselekmény minősítését egyébiránt törvénytelennek tartotta. Kifejtette, hogy legfeljebb dolog elleni erőszakkal elkövetett lopás állapítható meg az I. rendű terhelt terhére, az ítéleti tényállás ugyanis nem tartalmaz olyan ténymegállapítást, amely arra utal, hogy az I. rendű terhelt társa és az I. rendű terhelt közös szándéka volt a sértett nyakláncának mindenáron, akár személy elleni erőszak révén történő megszerzése.

[9] A Legfőbb Ügyészség BF.27/2024/2. számú nyilatkozatában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta.

[10] A vádelv sérelmével kapcsolatos védői kifogással szemben kifejtette, hogy nincs arról szó, hogy a bíróság teljesen más bűncselekmény miatt marasztalta az I. rendű terheltet, mint ami miatt az ügyészség a büntetőjogi felelősségre vonását kezdeményezte.

[11] A vádhoz kötöttség követelménye a tettazonosság elve alapján nem sérült azáltal, hogy az I. rendű terhelt vádiratban megjelölt cselekményben játszott szerepét a bíróság a vádtól eltérően állapította meg.

[12] Az I. rendű terhelt bűnösségére vont következtetéssel, és cselekményének jogi minősítésével összefüggésben nincs relevanciája annak, hogy a II. rendű terhelt tekintetében az elsőfokú ítélet indokolása milyen megállapításokat rögzít. Jelentősége kizárólag annak van, hogy a vádlói legitimációval rendelkező ügyészség az I. rendű terheltet az 1. vádpontban körülírt cselekmény miatt rablás bűntettével vádolta meg.

[13] A cselekmény minősítésével összefüggésben kifejtette, hogy rablás valósul meg, ha az elkövetés tárgya nem csupán a dolog elvételének célpontja, de egyúttal a sértettre ható, lenyűgöző erőszak közvetítője is.

[14] Jelen ügyben az I. rendű terhelt a sértett kiválasztása során látta a sértett nyakláncát, annak vastagságát, és tisztában volt a társa konkrét elkövetési magatartásával is. Ekként nyilvánvalóan tudomása volt arról, hogy a társa erőszakos magatartása nem fog megrekedni a dolog elleni erőszak szintjén. Tisztában volt azzal is, hogy a nyakláncot kitépő mozdulat által közvetített erő a sértett testére is áttérjedhet, emiatt ebbe belenyugodva nyújtott neki segítséget a bűncselekmény elkövetéséhez.

[15] Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria a megtámadott határozatot az I. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn.

[16] A Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára az I. rendű terhelt védője a felülvizsgálati indítványban írtakkal egyező tartalmú észrevételt tett.

III.

[17] Az I. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítvány nem alapos.

[18] A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, a jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben jogi – nem ténybeli – kifogás lehetőségét biztosítja. Kizárólag a Be. 648. § a)-d) pontjában megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

[19] A Be. 650. § (2) bekezdése szerint felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.

[20] A Be. 659. § (1) bekezdése értelmében a jogkövetkeztetések – így a bűnösség vagy jogi minősítés megállapításának – helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálható.

[21] A Be. 649. § (2) bekezdés c) pontja alapján eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát nem az arra jogosult által emelt vád alapján hozta meg.

[22] Az I. rendű terhelt védője a felülvizsgálati indítványban arra hivatkozott, hogy az eljáró bíróság az I. rendű terhelttel szemben úgy hozott jogerős ügydöntő határozatot, hogy az I. rendű terhelt társa II. rendű terhelt vonatkozásában túlterjeszkedett a vádon.

[23] Ezzel összefüggésben a Kúria mindenekelőtt rámutat arra, hogy a felülvizsgálatra jogosultak körét a törvény meghatározza. A felülvizsgálati indítvány mindig adott terhelt személye vonatkozásában nyújtható be. Ehhez képest értelemszerűen annak jogosultja az adott terhelt és a védője lehet. Másképpen szólva ez a védő nyilvánvalóan csak a védence vonatkozásában jogosult felülvizsgálati indítvány benyújtására.

[24] Ekként kizárt az I. rendű terhelt védőjének a II. rendű terhelt vonatkozásában állított eljárási szabálysértésre való hivatkozása.

[25] Mindazonáltal a Be. 649. § (2) bekezdés c) pontjában írt felülvizsgálati ok jelen ügyben nem valósult meg.

[26] Helytállóan utalt a Legfőbb Ügyészség arra, hogy az I. rendű terhelttel szemben a vádlói legitimációval rendelkező Budapesti IX. Kerületi Ügyészség B.IX.2164/2020/50. számú vádirattal emelt vádat, és az e vádirat 1. pontjában körülírt cselekmény miatt az I. rendű terheltet rablás büntetével vádolta.

[27] Szóba sem kerülhet tehát, hogy az I. rendű terheltet nem az arra jogosult által emelt vád alapján marasztalta el a bíróság.

[28] A felülvizsgálati indítvány valójában azt kifogásolta, hogy az I. rendű terhelttel szemben emelt vád tárgyává tett tények köre nem teljesen azonos a jogerős ítéletben írtakkal, hiszen a vádirat az I. rendű terhelt tettesi magatartását írja körül, ezzel szemben a jogerős ítélet tényállásában rögzített bűncselekmény tettese ismeretlen maradt, és az I. rendű terhelt pedig ez utóbbi személy cselekményéhez nyújtott segítséget.

[29] Ezzel az I. rendű terhelt védője valójában a Be. 6. § (3) bekezdésében írtak sérelmét állítja, mely szerint a bíróság csak a megvádolt személy büntetőjogi felelősségéről dönthet, és csak olyan cselekményt bírálhat el, amelyet a vád tartalmaz.

[30] A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja értelmében eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a 607. § (1) bekezdés b) pontjában, vagy a 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg.

[31] A Be. 607. § (1) bekezdés b) pontja alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és az eljárást nem ügydöntő végzéssel megszünteti, ha az elsőfokú bíróság a vádban le nem írt cselekmény alapján a vádlott bűnösségét állapította meg, felmentette, vagy vele szemben az eljárást megszüntette.

[32] A felülvizsgálati indítvány tehát e körben valójában a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja alapján előterjesztett.

[33] Kétségtelen, hogy a Be. 6. § (2) bekezdése szerint a bíróságnak a vádról döntenie kell, a vádon túl nem terjeszkedhet, míg (3) bekezdése szerint a bíróság csak a megvádolt személy büntetőjogi felelősségéről dönthet, és csak olyan cselekményt bírálhat el, amelyet a vád tartalmaz.

[34] Ez azonban nem jelenti azt, hogy a bíróság ténymegállapító tevékenysége kizárólag a vádirat egyes tényeinek ellenőrzésére szorítkozhat. Nem értékelhető a törvényes vád hiányaként és a vádon túlterjeszkedésként az, ha a bíróság egy bűncselekmény törvényi tényállását megvalósító elkövetési magatartás kapcsán a tettazonosság keretei között a vádiratban le nem írt tényt is megállapít, és a cselekményt ennek figyelembevételével értékeli.

[35] A vádelv nem jelent minden részletre kiterjedő szükségszerű azonosságot a vádban leírt és az ítéletben megállapított történeti tények között, annál is inkább, miután a bíróság nincs kötve a vádbeli minősítéshez, s az eltérő minősítés eltérő tényelemek megállapítását is szükségessé teheti az ítéletben. A bizonyítás eredményéhez képest tehát a bíróság pl. az elkövetés helye, módja, eszköze, eredménye, indítéka stb. tekintetében eltérhet a vádbeli ténymegállapításoktól, anélkül, hogy ezzel a vádelvet sértené (EBH 2011.2385.III.) {Kúria Bfv.II.785/2020/6. szám [25] bekezdés, BH 2021. 66.}.

[36] A vádelv sérelme ugyancsak nem valósul meg, ha a bíróság a vádiratban megnevezett terheltnek a vádiratban terhére rótt cselekmény során megvalósított elkövetési magatartását a bizonyítás eredményeképp a vádiratban foglaltaktól némileg eltérően állapítja meg, akár akként is, hogy annak alapján a terheltnek a vádtól eltérő elkövetői minőségét állapítja meg {Kúria Bfv.II.785/2020/6. szám [36] bekezdés, BH 2021.66.}.

[37] Az alapügyben eljáró bíróságok helytállóan állapították meg, hogy a tettazonosság elve alapján a vádhoz kötöttség követelménye nem sérült azáltal, hogy az I. rendű terhelt vádiratban megjelölt cselekményben játszott szerepét a vádtól eltérően állapította meg az elsőfokú bíróság. A vádban és az ítéletben az elkövetés tárgya, helye, ideje és módja egyezik. A vádirati tényállás és a jogerős ítéleti tényállás alapján tehát egyezett a vádhatóság és a bíróságok álláspontja abban, hogy az I. rendű terhelt 2020. május 21. napján 11 óra körüli időben a város1, utca1-utca2 kereszteződésében az I. számú tanú sértett által viselt nyaklánc kitépésével, eltulajdonításával megvalósult vagyon elleni erőszakos bűncselekmény elkövetésében részt vett. Az elkövető azonban a Btk. 12. §-a szerint nem csupán a tettes, hanem a felbujtó és a bűnsegéd is. Nincs tehát szó arról, hogy teljesen más bűncselekmény miatt kezdeményezte volna az ügyészség az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségre vonását, mint amilyen tények miatt marasztalta őt a bíróság.

[38] A fentiekben kifejtettek alapján a vádelv sérelme fel sem merült, az eljáró bíróság a tettazonosság keretein belül állapította meg a tényállást.

[39] Ehhez képest a Be. 607. § (1) bekezdésében írt eljárási szabálysértés nem valósult meg, ekként a Be. 649. § (2) bekezdés d) pontjában írt felülvizsgálati ok sem.

[40] A Kúria ezt követően vizsgálta a felülvizsgálati indítvány anyagi jogi kifogását.

[41] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése miatt, illetve a Btk. más szabályának megsértésével szabott ki törvénysértő büntetést.

[42] A törvénysértő minősítés, illetve a Btk. más szabályainak megsértése tehát nem önmagában felülvizsgálati ok, hanem abban az esetben, ha ehhez törvénysértő büntetéskiszabás is kapcsolódik.

[43] Jelen ügyben erről nincs szó.

[44] A Btk. 365. § (1) bekezdése szerint rablást követ el, aki idegen dolgot jogtalan eltulajdonítás végett úgy vesz el másától, hogy e végből

a) valaki ellen erőszakot, illetve az élet vagy a testi épség elleni közvetlen fenyegetést alkalmaz, vagy

b) öntudatlan vagy védekezésre képtelen állapotba helyezi.

[45] E bűncselekmény védett jogi tárgya kettős, védi a tulajdonviszonyokat és a cselekvési, személyi szabadságot. Az elkövetési tárgya az idegen, ingó és értékkel rendelkező dolog.

[46] A rablás összetett bűncselekmény, egyrészt vagyron, másrészt személy elleni bűncselekmény. Az elkövető számára idegen dolog jogtalan eltulajdonítása a lopáshoz képest akként történik, hogy a másától elvétel végett személy elleni erőszakos cselekményt is elkövet, azaz az elvétel módja az, amely a rablást megkülönbözteti a lopástól.

[47] Az erőszak – értelemszerűen – fizikai ráhatást, támadást jelent.

[48] Rablás esetében az erőszak fogalmán az a magatartás értendő, amely a sértett személye ellen irányul, és annak ellenállását fizikailag küzdi le.

[49] Az erőszak akkor dolog elleni – s ekként nem esik a rablási erőszak fogalma alá –, ha közvetlenül az elvenni kívánt dolog ellen irányul. Ha azonban az egyébként kezdetben dolog elleni erőszak már a sértett ellenállásának megtörését, leküzdését vagy egyben azt is szolgálja, és ezt követi az elvétel, akkor rablási erőszakról van szó (Bfv.III.1.367/2020/7. szám, EBH 2010.2212., Bfv.III.800/2010/8. szám) {Kúria Bfv.III.447/2022/10. szám [22] bekezdés}.

[50] Rablás valósul meg, ha az elkövetés tárgya nem csupán a dologelvétele célpontja, de egyúttal a sértettre ható, lenyűgöző erőszak közvetítője is {Kúria Bfv.II.1021/2022/8. szám [33] bekezdés, BH 2024.6.}.

[51] A rablás kapcsán az alkalmazott személy elleni erőszak intenzitása vizsgálatának abból a szempontból van jelentősége, hogy az erőszak alkalmas volt-e általában véve az ellenállás megtörésére, és valóban az elvétel célzata mozgatta-e (Bfv.III.983/2021/6. szám, EBH 2010.2212., Bfv.III.800/2010/8. szám).

[52] A következetes ítélkezési gyakorlat szerint a támadás, az erőszak vis absoluta jellege nem a védekezés eredményességének vagy eredménytelenségének a függvénye, hanem annak, hogy milyen hatást gyakorol(hat) a megtámadottra, azaz az erőszaknak nem önmagában, hanem a sértetthez való viszonylatában kell vis absolutának lennie (BH 2019.292.II., Bfv.III.800/2010/8.).

[53] Ehhez képest az irányadó tényállás a következőket rögzíti:

- az I. rendű terhelt társa (a rablás tettese) az I. számú tanú sértett nyakában lévő aranynyakláncot megragadta;
- azt egy erőteljes mozdulattal megrántotta;
- az erőszakos mozdulat olyan erejű volt, hogy annak következtében a nyaklánc az I. számú tanú sértett nyakára feszült, bár nem szakadt el azonnal;
- az I. számú tanú sértett a nyaklánc megrántása következtében egyensúlyát veszítve ráesett a babakocsira, amely felborult;
- az I. rendű terhelt társa a nyakláncot nem engedte el, így a nyaklánc az I. számú tanú sértett elesése közben szakadt el, és maradt az I. rendű terhelt társa kezében;
- az I. számú tanú sértett gyermeke a babakocsi felborulása folytán a fejét beverte a babakocsi fém oldalmerevítőjébe, és megsérült.

[54] Az irányadó tényállás nem hagy kétséget afelől, hogy az I. rendű terhelt társa cselekményének célpontja egy dolog, azaz az I. számú tanú sértett nyaklánc volt, azonban annak elvétele során olyan mértékű, lenyűgöző erőszakot alkalmazott, amely az I. számú tanú sértett ellenállását megtörte. Másképpen szólva: jelen ügyben a nyaklánc nem csak a dologelvétel célpontja, hanem az erőszak közvetítője is volt.

[55] Az I. számú tanú sértett ellenállásának megtörése a nyaklánc kitartó tépésével valósult meg, amelynek következtében a sértett egyensúlyát veszítve elesett, ráesett a gyermeke babakocsijára, melynek következtében a gyermek beverte a fejét a babakocsiba.

[56] Ez pedig a rablás büntette [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont] megállapítására alkalmas.

[57] Az I. rendű terhelt védője a felülvizsgálati indítványban arra is hivatkozott, hogy az irányadó tényállás alapján nem vonható következtetés arra, hogy az I. rendű terhelt mint bűnsegéd a tettestel szándékegységben cselekedett, ebből következően pedig a tettes által alkalmazott személy elleni erőszak miatt nem felelhet.

[58] Ez az álláspont téves.

[59] A Btk. 14. § (2) bekezdése értelmében bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez másnak segítséget nyújt.

[60] A törvényi rendelkezés értelmében a bűnsegéd részesi cselekménye a segítségnyújtás, amely a következtetes ítélkezési gyakorlat szerint lehet fizikai és pszichikai is. Ennek megfelelően az irányadó tényállásnak tartalmaznia kell azokat a történeti tényeket, amelyekből arra lehet következtetni, hogy a bűnsegéd a tettesi alapcselekményt akár úgy segíti, hogy annak külső feltételét biztosítja (fizikai bűnsegély), akár úgy, hogy az elkövetésben a tettest bátorítólag támogatja, a már kialakult szándékát erősíti (pszichikai bűnsegély).

[61] A bűnsegély szándékos segítségnyújtás, azaz olyan cselekmény, amely előmozdítja vagy megkönnyíti a szándékos bűncselekmény elkövetését. A bűnsegéd felelősségének az az alapja, hogy elősegíti a szándékos bűncselekmény törvényi tényállásának a tettes által történő megvalósítását. A segítő magatartás nem csak fizikai, hanem pszichikai jellegű is lehet. A bűnsegély továbbá nem csak tevékenységben, hanem mulasztásban is megnyilvánulhat.

[62] További kritériumai a bűnsegélynek a segítségnyújtás szándékossága és a tettesi alapcselekmény szándékossága.

[63] Kétségtelen, hogy bűnösség – azaz ún. alanyi okozatosság – nélkül nincs tényállásszerűség, nincs felróhatóság, s ez megkívánt a részesi elkövetés esetében is.

[64] A részes (így a bűnsegéd) a tényállásszerű cselekményt nem megvalósítja, hanem ahhoz járul. A részes tetteshez társulása a tettes szándékához történik. A részesi szándék a tettesi szándékkal mutat egyezőséget, azt kiváltja vagy véghezvitel végett erősíti. Ezért büntetendő a részes (BH 2021.246.).

[65] A szándékegységre vont következtetés alapja, hogy az irányadó tényállás kellő pontossággal rögzítse mind a tettesi cselekményt, mind a részesi magatartást, illetve megismerhetően tartalmazza a tettesi és részesi magatartás közötti oksági kapcsolatot (EBH 2015.B.14.II.).

[66] A részesi tudat tartalma önálló, önmagában vett bűnösségvizsgálat tárgya, e szempontból a járulékoság közömbös, a részesi tudat tartalma pedig nem a törvényi tényálláson belüli magatartáshoz feltétlen szükségesség, hanem az ilyen magatartás bármilyen előmozdítása, (egyidejű) könnyítése, azaz a segítség.

[67] Az elkövető tudatának tartalma törvényi tényállási elem, az úgynevezett alanyi okozatosság: a tárgyi oldal elemeinek (elkövetési magatartás, eredmény stb.) külvilágban való megnyilvánulása, ténybelisége, és az elkövető ahhoz való akarati viszonyulása.

[68] Ez a viszonyulás az elkövetőn belüli, külvilágtól elzárt. Ezért az elkövetési magatartásról (eredményről) való, a tudatban előzetesen, illetve egyidejűleg meglévő képzet mindig csak valamely, külvilágban megjelenő, illetve fizikai mérhető tényből következtetéssel ragadható meg, s mint ilyen, ténykérdés. Ebből a szándékosságra, gondatlanságra, illetve annak mikéntjére, s a bűnösségre vont következtetés jogi értékelés, ami jogkérdés (BH 2021.188.).

[69] A tudati – és más tények – megállapításától el kell különíteni a megállapított tények jogi értékelését, ami a valónak már elfogadott fizikai és tudati tényeknek a jogi normával történő egybevetése, a törvény szövegének való megfeleltetése. Ennek eredménye pedig már jogi fogalmak formájában jelenik meg. A kettő közti kapcsolatot az teremti meg, hogy ha az irányadó tényállás valamelyik külvilágból megjelenő tényt és abból vont ténybeli következtetést egyaránt rögzíti, és utóbbi helyes, akkor a jogi értékelésnek, s ekként a törvényi tényállás adott eleme megállapításának alapja van.

[70] Ami az I. rendű terhelt bűnsegédi magatartásához kapcsolódó tudati oldal vizsgálatát illeti, az ehhez szükséges tényeket a tényállás tartalmazza, az e tényekből levont jogkövetkeztetés pedig helyes.

[71] Az irányadó tényállás ugyanis egyértelműen rögzíti, hogy

- az I. rendű terhelt és a társa egy személygépkocsival, együtt érkeztek az elkövetés helyszínére;
- ezt a gépkocsit az I. rendű terhelt vezette;
- azért mentek a helyszínre, hogy a társa azon a környéken egy járókelő nyakából jogtalan eltulajdonítás céljából aranyékszert szakítson ki;
- e célból a gépkocsival a környékbéli utcákat pásztázták;
- az I. rendű terhelt és a társa ennek során figyelt fel az I. számú tanú sértettre, aki a nyakában aranyláncot viselt;
- miután a társa kiszállt a gépkocsiból, az I. rendű terhelt a környéken a kisebb utcákon autózott tovább;
- eközben telefonon tartották a kapcsolatot;
- az I. rendű terhelt a közelben lévő kereszteződéséhez hajtott, a társára várakozott;
- az I. rendű terhelt társa a bűncselekmény elkövetését követően elmenekült, menekülése közben telefonon továbbra is tartotta a kapcsolatot az I. rendű terhelttel;
- az I. rendű terhelt időközben a gépkocsijával elindult, majd felvette a társát a gépkocsiba, és elhajtottak.

[72] E tények alapján nem csak arra nézve vonható egyértelmű következtetés, hogy az I. rendű terhelt bűnsegédként a tettest a bűncselekmény megvalósításában az elkövetés külső körülményeit, illetve a menekülés lehetőségét biztosítva segítette, hanem arra is, hogy eshetőleg szándéka kiterjedt arra, hogy a társa akár személy elleni erőszak árán is megszerezze a közösen kiválasztott sértett nyakláncát.

[73] E vonatkozásban a Legfőbb Ügyészség álláspontja helytálló.

[74] Az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt látta a sértettet és annak nyakláncát, a sértett személyének kiválasztása közös volt. A tényállás rögzíti, hogy eleve azért mentek a helyszínre, hogy a társa azon a környéken egy járókelő nyakából jogtalan eltulajdonítás

céljából aranyékszett szakítson ki. Ebből pedig kizárólag a közös cél érdekében való közös elhatározásra lehet következtetni. Tisztában volt tehát a társa elkövetési magatartásával, a körülményekből adódóan (sértett nyakláncának általa is ismert vastagsága, elkövetési magatartás jellege) tisztában kellett lennie azzal is, hogy a társa erőszakos magatartása nem feltétlenül fog megrekedni a dolog elleni erőszak szintjén. Másképpen szólva: tisztában volt azzal, hogy a nyakláncra irányított erőszak, a nyakból kitépő mozdulat, az ezáltal közvetített erő a sértett testére is áterjedhet, és az értéktárgy bármi áron – akár erőszakos módon – történő elvételére fog sor kerülni.

[75] Értelmszerűen ebbe belenyugodva nyújtott a társának segítséget a bűncselekmény elkövetéséhez, tehát eshetőleges szándákkal cselekedett (Btk. 7. § második fordulat).

[76] Továbbmenően a Kúria rámutat a következőkre.

[77] Az ítélkezési gyakorlat következetes abban, hogy a bűnsegély ismeretlen személy tekintetében is megvalósítható.

[78] A részesség járulékos jellegéből nem következik az, hogy a felbújtó és a bűnsegéd büntetőjogi felelősségének előfeltétele lenne a tettes (társtettesek) büntetőjogi felelősségre vonása; a bűnrészesek ezért akkor is felelősségre vonhatók, ha a büntetőeljárás során a tettes (tettesek) kiléte nem volt megállapítható (BH 2000.185., EBH 1999.84., BH 1999.53.I.). A részes büntetőjogi felelősségének megállapításához annak tényszerű megállapítása szükséges, de egyben elégséges is, hogy a – akár ismeretlen – tettes megvalósította a törvényi tényállást, illetőleg megkezdte a tényállásszerű elkövetési magatartás kifejtését, amihez a részes magatartása kapcsolódott vagy kapcsolódik {Kúria Bfv.II.785/2020/6. szám [30] bekezdés, BH 2021.66.}.

[79] Jelen esetben a jogerős ítéleti tényállás ezt maradéktalanul tartalmazza.

[80] Nem sértett törvényt tehát az eljáró bíróság, amikor az I. rendű terhelt büntetőjogi felelősségét bűnsegédként elkövetett rablás bűntettében [Btk. 365. § (1) bekezdés a) pont] megállapította, törvényes a cselekmény minősítése és a kiszabott büntetés is.

[81] Ekként a Kúria az I. rendű terhelt védője által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálván – miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a megtámadott határozatot a Be. 660. § (1) bekezdése szerinti tanácsulésen eljárva, a Be. 662. § (1) bekezdése alapján az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartotta.

IV.

[82] A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 6. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki.

[83] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul. A Be. 652. § (7) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy felülvizsgálati indítvány ugyanazon tartalommal csak egyszer nyújtható be. Az ugyanazon jogosult által ismételtelen előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételtelen előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés].

Budapest, 2024. november 12.

Molnár Ferencné dr. s.k. a tanács elnöke, Dr. Hornyák Szabolcs János s.k. előadó bíró, Dr. Bartkó Levente s.k. bíró, Dr. Idzigné dr. Novák Marianna Csilla s.k. bíró, Dr. Varga Eszter s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

BÉ